

alfa - Baleka: prvé písmeno *gréckej abecedy* A α; grécky písmový symbol vyjadrujúci počiatok; je súčasťou slov označujúcich *vodu*, t.j. počiatok života a silu; najmä v židovstve (pozri *Židia, judaizmus*) sú mená začínajúce písmenom A početné (*Adam* apod.); alfa sa často používa na označenie prvého alebo najdôležitejšieho výskytu niečoho (alfa samica); veľké alfa sa zvyčajne ako symbol nepoužíva, pretože je ľahko zameniteľné s písmenom A z *latinky*; pozri *omega*

Iniciála alfa s maiestas Domini a portrétmi autorov (Beatus Girona, 2. pol. 10.st.)

alfa a omega - grécke písmená α ω/A Ω; prvé a posledné písmená *gréckej abecedy*; pozri *Zjavenie Krista*,

Baleka: alfa a omega sú *písmenovým symbolom* začiatku a konca, *večnosti*; vystupujú ako *kresťanské symboly* Božej nekonečnosti; v zmysle večnosti písmená alfa a omega vkladajú do Kristovej *svätožiary*, najmä pri zobrazeniach na *sarkofágoch*, ale aj na *minciach* a *hostiách*; alfa a omega našli spojitosť so symbolikou *orla dvojhlavého* > v tejto súvislosti sa vzťahujú ku Kristovi ako k bohu Prvému a Poslednému (*koptské, galské a rímske stély*)

www: písmená alfa a omega sa objavujú v kresťanskom umení od 4.st. a často sú spájané so symbolom Krista (v monogram Krista XP, chrismon, kríž), čím vyjadrujú božskosť Krista a Krista ako Bohočloveka na konci bytia a času sveta; s alfa a omega sa stretávame na epitafoch, kde je súčasťou nápisov, na úžitkových predmetoch ako sú tehly, vázy, mince; objavujú sa v *sochárstve, mozaike, glyptike a iluminácii*; v sochárstve sa objavujú na *koptských pohrebných stélach*, na zvonoch; v stredoveku sa objavujú na liturgických predmetoch, najmä na *paschaloch*, na *hostiách*; v modernom umení symbol alfa a omega mizne, vracia sa až v 19.st. na liturgických rúchach (pozri *liturgický odev*), *oltároch* a *stánkoch*;

www: kresťanská symbolika alfa a omega pochádza z textu *Zjavenia Jána* (1,8; 21,6; 22,13), kde je boh Ježiš definovaný ako prvý a posledný; termín „alfa a omega“ vyjadruje myšlienku, že svet pochádza z Krista ako *Logos*, boh Kristus je konečný cieľ a hlavný princíp trvania všetkých vecí; kresťanská symbolika alfa a omega je odvodená zrejme z helénskej a židovskej apokalyptickej literatúry (pozri *apokalyptika*); vplyv môže vychádzať z miestneho symbolického vzorca, ako je Efez; ale oveľa dôležitejší ako helensky vplyv bol Starý zákon (Izaiáš 41,4; 43,10; 44,6), v ktorom je Boh nazývaný prvý a posledný; je nepravdepodobné, že by na symboliku písmen alfa a omega mal vplyv Talmud

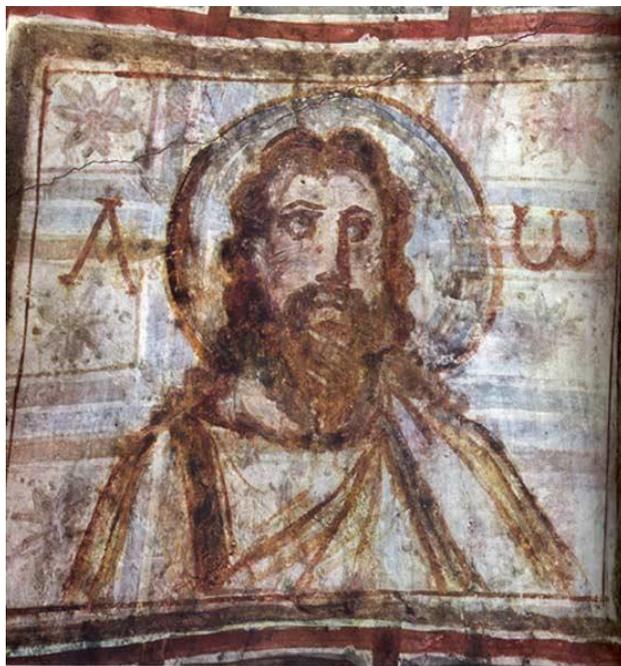
Biedermann: prvé a posledné písmeno gréckej abecedy, ktoré podľa povesti vytvorili tri rímske bohyne *osudu*: *Parky*; v *helenizme* alfa a omega symbolom Boha ako začiatku a konca *vesmíru*;

táto symbolika vychádza z biblických slov (*Izaiáš 44,6*): „Ja som prvý, ja som aj posledný, okrem mňa nieta Boha“; v neskorej *antike* prevládala názor, že *písmená*, slabiky a slová sú elementmi stvorenia, pričom písmenám bola priradená aj číselná hodnota (pozri *grécke písmo*); tým otvorili brány mnohým *kozmogonickým* špekuláciám, ktoré neskôr tvorili najmä v židovskej *ezoterike* (*Kabala*) jadro špekulatívnej gnózy (pozri *gnosticismus*); v Zjavení Jána 1,8 (pozri *Apokalypsa Jánova*) sa sám Boh označuje ako alfa a omega; obe písmená sa často používali ako ozdoby na kresťanských hroboch, čo znamenalo, že nebožtík videl svoj počiatok aj konečný cieľ v Bohu; v stredoveku alfa a omega často zdobili *svätožiaru* Najvyššieho sudcu po oboch stranách jeho hlavy (typ *Majestas Domini*); v ranom kresťanstve sa tieto písmená kombinovali s *chrismonom*

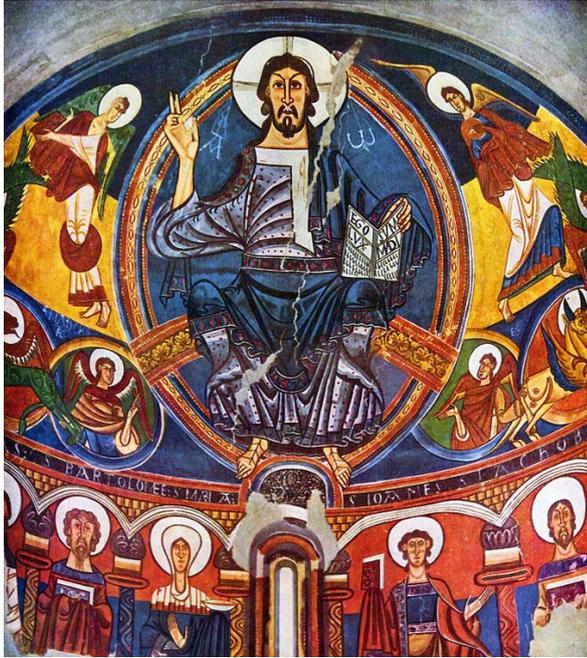
Heinz-Mohr: alfa a omega podľa starých predstáv sú kľúčom k *univerzu*; vždy predstavujú vyznanie *Krista* (nech stoja po stranách jeho zobrazenia alebo sprevádzajú iné symboly) so zreteľom na výrok v Jánovej Apokalypse; užívanie týchto písmen ako obrazových znakov má zrejme pôvod v predkonštantínskej dobe (pozri *Konštantín Veľký*); v 4.st. rozšírené v Grécku a *Malej Ázii*, *Palestíne*, *Arábii* a *Núbii*, *Taliansku* a *Galii* a severnej Afrike hlavne na náhrobných nápisoch, sarkofágoch a v *liturgických knihách*, neskoršie aj na *amforách* a iných *nádobách*, na *prsteňoch* a *minciach*, *tehlách* a početných predmetoch dennej potreby; na nástenných maľbách v *katakombách* sa písmená alfa a omega neobjavujú pred 5.st.; obidve písmená sa najčastejšie objavujú naľavo a napravo od Kristovho *monogramu*, niekedy sú vyrobené z bronzu a pomocou retiazok vešané na trám vztýčeného *kríža*; namiesto veľkého písmena sa môžeme stretnúť aj s malou formou písmena omega; obidve písmená, jednoznačne odkazujúce na Krista, príležitostne dokonca s pripojeným Kristovým monogramom sprevádzajú meno *ABPACAZ*; pozri *kresťanské symboly*

Lurker: podľa antickej viery predstavujú písmená prvky kozmu; prvé a posledné písmeno je symbolickým poukazom na všetko objímajúcu jednotu; podľa *rabínskeho* výkladu je hebrejské slovo *emet* (vernosť, neskoršie pravda - písané hebrejsky tromi spoluhláskami: alef, mem, tav) označením božej podstaty, pretože alef je prvým a tav posledným písmenom hebrejskej abecedy, a tak symbolizujú celú Božiu podstatu; v *alchymistických* kruhoch sa formula alfa a omega pokladá za volanie *Agathodaimona* (dobrého ducha); už v 3.st. sa obidve písmená objavujú na *epigrafických* pomníkoch vo forme náhrobných nápisov (*Priscilline* katakomby); od 4.st. písmená spájané s Kristovým monogramom a sú namierené proti *arianizmu* (ako výraz toho, že na rozdiel od arianizmu pravé kresťanstvo považuje za rovnakú podstatu Krista a Boha Otca)

pozri *atribúty*, *symboly*, *alegórie* a *prirovnania*; *A*, *O*; *pentagram*; *symboly písmenové*; *začiatok a koniec*; *kríž alfa a omega*

Kristus (nástenná maľba, rímske katakomby, 4.st.)

Maiestas Domini (apsida kostola - San Clemente de Tahull, Katalánsko, 12.st.)

alfabeta - 1.pomenovanie *abecedy* v miestnom českom prostredí podľa prvých dvoch písmen gréckej abecedy
2.grécka abeceda

-grécke písmo, grécka abeceda alebo alfabeto je najstaršie dodnes používané písmo v Európe, vyvinuté v klasickom období okolo 9. st.př.Kr. pravdepodobne na základe fenického písma, a s niekoľkými zmenami sa používa užíva dodnes; predchodcom gréckeho písma bolo prasinajské a *fenické písmo*; jeho potomkami *gótske písmo*, *hlaholika*, *cyrilika*, *koptské písmo*, arménske písmo, staroitalské písmo a latinka

-v gréckej mytológii je prvým Grékom, ktorý začal písať alfabetou Palamédes, známy vynálezca a objaviteľ v *Trójskej vojne*

písanie	meno	čítanie
A, α	alfa	a / á
B, β	beta	b
Γ, γ	gamma	g
Δ, δ	delta	d
E, ε	epsilon	e
Z, ζ	zeta	z
H, η	eta	é
Θ, θ	théta	th
I, ι	iota	i / í
K, κ	kappa	k
Λ, λ	lambda	l
M, μ	moje	m
N, ν	ný	n
Ξ, ξ	ksi	ks (x)
O, ο	omikron	o
Π, π	pí	p
P, ρ	ro	r
Σ, σ / ς	sigma	s
T, τ	tau	t
Υ, υ	ypsilon	y
Φ, φ	fi	f
X, χ	chí	ch

Ψ, ψ	psie	ps
Ω, ω	omega	ó
γγ		ng
γξ		nx
αυ		au
ευ		eu
ου		ú
υι		yi

alfa-bronz - bronz Alfa

alfa privatum - tiež tzv. *a záporové*; pozri *a-*

alfardas - hrubé nosné múry indiánskych *chrámov*; pozri *indiánske kultúry, indiánski bohovia*

ruiny v Palenque (južné Mexiko)

alfasylabické písmo - www: iné názvy: alfasylabár, alfasylabárium, sylboalfabetické písmo, (?)slabično-abecedné písmo, abecedno-slabičné písmo, alfabetosylabické písmo, poloslabičné písmo, poloslabikové písmo, semisylabické písmo, rozšírené spoluhláskové písmo, rozšírené konsonantické písmo) môže byť:

1.v širšom zmysle: akékoľvek písmo majúce znaky aj pravého hláskového písma (? aj spoluhláskového písma) aj slabičného písma, teda najmä abugida + rozšírené abecedné písmo (?+rozšírený abďžad) + napríklad písmo hangul; pozri alfasylabické písmo (v širšom zmysle)

2.v užšom zmysle: *abugida*

pozri *alfabeta*

tzv. **alfa záporové** - tiež *alfa privatum*

Alfege/Elfege/Godwin - (†1012); anglo-saský biskup vo Winchesteru, neskôr arcibiskup z Canterbury; stal sa *pustovníkom* predtým, než je zvolený opátom; podporoval kult Dunstana; bol zajatý vikingskými lupiči v 1011 a zabitý im nasledujúci rok potom, čo odmietol byť vykúpený; pozri *kresťanskí svätci*

https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%86lfheah_of_Canterbury

J. Sadeler I podľa M. de Vos: Sv. Alfege (16.st.)

Alfeios - gréc. Αλφειός/Alfeios; lat. Alpheios, *Alpheus*; najdlhšia rieka Peloponézu, dlhá 110km, jej tok začína vo vysočinách *Arkádie*, tečie na severozápad cez južnú Elis a ústi do *Iónskeho mora*; *Olympia* sa nachádza na jej severnom brehu; pozdĺž jej brehov viedli starobylé cesty spájajúce Patras a Kalamatu; v mytológii jedna z dvoch riek (druhá bola *Peneus*), ktorých vody priviedol *Hérakles* do *Augiášovho chlieva*, aby ho za deň vyčistil, čo bola piata z dvanástich úloh (pozri *dodekathlos*); *Vergilius* vo svojej *Aeneide* píše, že rieka *Alpheus* prúdi pod morom až k ostrovu *Ortygiu* (tal. *Ortigia* pri *Sicílii*, historické centrum mesta *Syrakúzy*); príbeh boha tejto rieky pozri pod heslom *Aretuza*

J. König: Alpheus a Aretusa (1610)

Alferius - (†1050); taliansky opát a svätec; potom, čo strávil mnoho rokov ako laik v štátnych službách, v . 1002 bol menovaný vedúcim delegácie zo svojho mesta, aby hovoril s kráľom Henrichom II Francúzskym; počas cesty ochorel, zotavil sa v kláštore a sľúbil, že sa stane mníchom, ak sa uzdraví; po uzdravení sa stal benediktínom; nasledovne založil kláštor La Trinità della Cava; pozri *kresťanskí svätci*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Alferius>

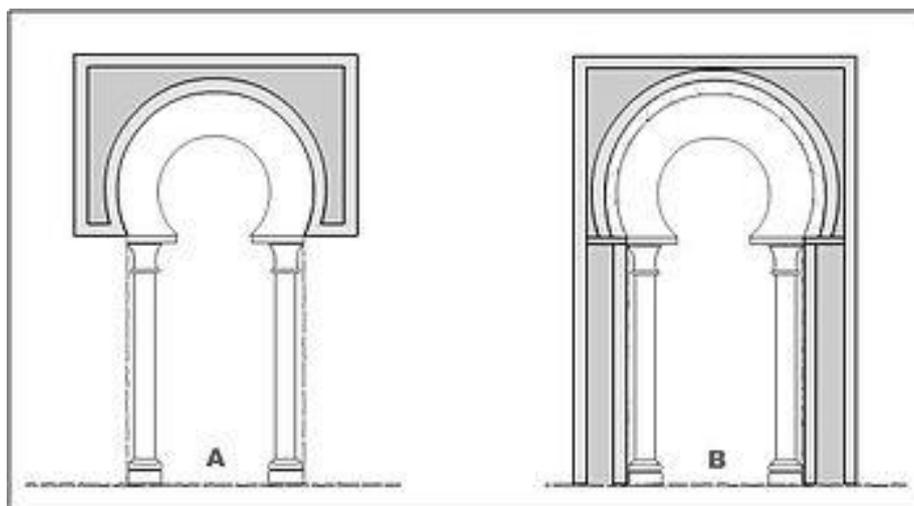

J. Sadeler I podľa M. de Vos : Sv. Alferius (16.st.)

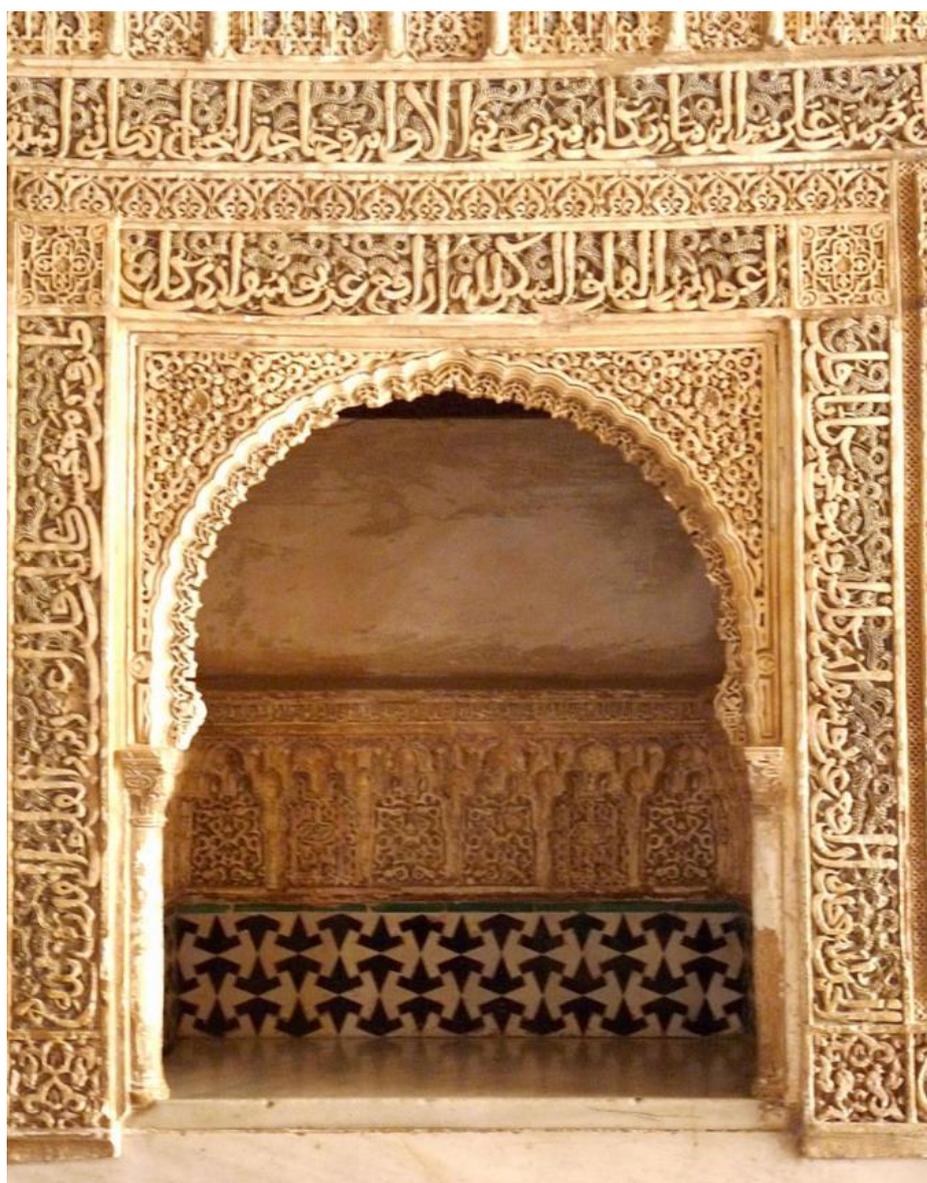
alfiz/alfiθ - španiel; portugal. alfiz; snáď z andalúzko-arabského alhíz < alháyyiz < klasickej arabčiny hayyiz - „zásobník, nádoba“; katalánsky arraba /əɾəβa -horné lemovanie španielskeho *združeného oblúka* - *ajimez*

-architektonická ozdoba, zvyčajne obdĺžnikový panel, ktorý uzatvára vonkajšiu stranu oblúka; pôvodom islamský arabský architektonický ornament, ale objavil sa v nearabskej španielskej architektúre od 8.st.; existujú dva varianty lemovania alfiz, jedno začína už od dlážky, druhé v hornej časti stĺpovej hlavice; priestor medzi oblúkom a alfizom je *entuja* alebo *arraba* a je bohato zdobený; zakrivené trojuholníkovité časti lemovania sa nazývajú *albanega* alebo obecné *spandrel*

pozri *mudéjarský štýl*, *španielska architektúra*, *Alhambra*

Alfiz

Alfiz so štukovou výzdobou yesería (serail, Alhambra)

Fasáda Skalného dómu v Jeruzaleme

algorismus - arabský spôsob označovania čísel a počítania, pomocou ktorých sa vykonávajú základné aritmetické zápisy; tento systém rýchlo nahradil staršie kalkulačné systémy, ktoré používali rôzne sady symbolov pre každú číselnú veľkosť a v niektorých prípadoch vyžadovali zariadenia ako počítadla; v neskej stredovekej latinčine algorismus jednoducho znamenal „desiatkovú číselnú sústavu“; v 17.st. francúzske slovo algorismus sa zmenilo na algoritmus, ale zostal mu jeho pôvodný význam

algoristi - skupina digitálnych umelcov, ktorí vytvárajú umelecké diela na základe svojich vlastných *algoritmov*

<https://fr.wikipedia.org/wiki/Algoristes>

algoritmus - konečná postupnosť presne definovaných inštrukcií na splnenie určitej úlohy; algoritmy môžu byť zapísané vo forme počítačových programov; na riešenie tej istej úlohy môže existovať niekoľko rôznych algoritmov s rôznymi postupnosťami; slovo algoritmus je odvodené od mena stredovekého matematika Muhammada al-Chorezmího; pozri *animácia3D*

https://en.wikipedia.org/wiki/Algorithmic_art

algoritmické umenie/algoritmové umenie - angl. algorithmic art (tiež známe ako algoritmický stav techniky), je umenie, najmä vizuálne umenie, ktorého konštrukcia je generovaná *algoritmom*; algoritmickí umelci sú niekedy nazývané algoristami; algoritmické umenie, tiež známe ako počítačom generované umenie (pozri *generované umenie*), je podmnožinou *generatívneho umenia*; príkladom algoritmického umenia je *Fractal art*, *animácia3D*

https://en.wikipedia.org/wiki/Algorithmic_art

Mikael Hvidtfeldt Christensen: Octopod (algoritmického umenie vyrábané s softvérom Structure Synth)

algrafia - z nem. Algraphie < lat. al = chemická značka hliníka; gréc. grafein – „písať“; tiež *aluminografia*

-*grafická technika tlače z plochy (pozri litografia) z alumíniového/hliníkového štočku pre uľahčenie manipulácie namiesto práce s ťažkými litografickými kamennými doskami; kresba prevedená masnými kriedami, tušom, pastelom; technika, objavená 1892 Josephom Scholzom v Mainzi (predtým používané zinkové štočky), neskoršie skonštruoval aj lis pre tlač z kovových dosiek*

H. Thoma, Exlibris

algram - koreň *mandragory* upravený na figúrku pripomínajúcu človeka; od staroveku považovaný za zázračné liečivo; svoju úlohu má v *mágii* (pozri *homunkulus*); viera má svoj pôvod v *Oriente*; v Európe 16.-17.st.: algram údajne vyrastal z *moču* alebo *spermy* *obesenca* a svojmu majiteľovi prinášal *bohatstvo a šťastie*

Koreň mandragory (ilustrácia z Vojničovho kódexu)

Alh - v súvislosti s heslom *Alah v histórii: Natabejci*, potomkovia *Abrahámovho* prvorođeného syna *Izmaela* (ktorého mu porodila otrokyňa *Hagar*) pravdepodobne uctievali *Alaha* aj pod inými menami, ako napr. *Elh*, *Alh*; okrem *Alaha* priniesli *Natbejci* do *Sýrie* aj kult *Hubala*, veľké mužské božstvo

Alhambra – špaň. *Alambra*; arab. *الحمراء*, / *al-Hamra* – „červená“; v hovorovej arabčine *el-Hamra*; arab. oficiálny názov *القاعة الحمراء* / *al-Qalat al-Hamra* (transkrip. bol *Calat Alhambra*) – „Červená pevnosť“

www: maurská citadela, palác a pevnosť; komplex sa nachádza v *Granade* v *Andalúzii*; postavená v polovici 10.st. na vrchole kopca na juhovýchodnom okraji mesta *emirmi*, maurskými vládcami *Nasridskej* dynastie (arabsky : *بنو نصر* / *Banu Nasr*); posledný vládca *Abu `Abdallah Muhammad XII* (arab. *أبو عبد الله محمد الثاني عشر* / *Abū Ashar 'Abd Allah Muhammad al-Thani*) odovzdal vládu nad *Alhambrou* po katolíckej *reconquiste*; od 1492 kresťanskí panovníci hrad používali a čiastočne doň niektoré časti dostavali; dnes zapísaný na zozname svetového dedičstva *UNESCO*; pozri *mukarnasy*, *ajimez*, *afiz*, *záhrada 10*, *záhrada maurská*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Alhambra>

Alhambra

alcheringa/alčeringa - mýty o vzdialenom živote predkov; v príbehu ľudu *Kaurna* z *Adelaide* v *Austrálii* ide o Veľkého *Tjirbruki*, strážcu zákona spoločnosti a jeho cestu s telom mŕtveho synovca, zabitého na love, popri pobreží poloostrova *Fleurieu* v južnej *Austrálii*; chodník, kade kráčal, je poznačený *Tjirbrukiho* slzami, ktoré vytvorili prírodné pramene; každý večer plakal *Tjirbruki* nad mŕtvym telom synovca a jeho slzy prinášali jar; o ceste *Tjirbrukiho* sú „Skladby snívania“; predstavujú cestu k predkom, zvaným „lovci ľudí a zberači minulosti“; „Skladby snívania“ sú pre aborigénov

ich vlastnými dlhými dejinami uprostred cudzej civilizácie predstavovanej britskou okupáciou i austrálskou federáciou; pozri *snívanie (aborigéni)*

alchýmia - pôvod názvu nie je jasný; niekedy sa odvodzuje od arabského الكيمياء / al-kímijá' – „zlievanie“ alebo od egypt. slova Khem – „čierna zem“ (názov Egypta) > „chemi“ (čierny) alebo z gréc. α χητα/a chita – „tavený, zlievaný, lisovaný“; pozri *chémia*

Malá čl. encyklopédia: od raného stredoveku do 17.st. činnosť v oblasti chemických pokusov a náuk; od 18.st. označenie zúžené na činnosti vyznačujúce sa snahou zmeniť pomocou magického kameňa mudrcov, elixíru, obecné látky na ušľachtilé, najmä na zlato, alebo získať večnú mladosť; súbor filozofických špekulácií o zložení hmoty, empirického experimentovania a remeselnej výroby, najmä spracovania kovov, farbív a liečiv; alchýmia vznikla v starovekom Egypte a nezávisle aj v Indii a Číne; z Egypta sa rozšírila cez Španielsko do Európy; v Čechách dosiahla vrchol v 17.st. počas vlády Rudolfa II.

www: alchýmia bola veda o príbuznosti a premene látok, o hľadaní kameňa mudrcov a elixíru života, ktorým by bolo možné predĺžiť život; stredovekí alchymisti objavili tavenie a legovanie kovov, destiláciu alkoholu, farbenie látok a d. vedecké postupy; vo svojej stredovekej fáze to bola protovedecká a filozofická disciplína, ktorá kombinoval prvky chémie, metalurgie, fyziky, medicíny, astrológie, sémiotiky (náuky o skúmaní znakov), mystiky a umenia; alchýmiu praktizovali v starovekom Egypte, Indii, Číne, starovekom Grécku, Ríme, islamskej ríši a nakoniec v Európe až do konca 19. storočia v sieti škôl a filozofických systémov starých aspoň 2500 rokov; Egyptania považovali za zakladateľa a tvorcu alchémie boha *Thovta*, ktorý je totožný s helénskym bohom *Hermom Trismegistom*; antickí alchymisti sa pôvodne sústredili iba na napodobenie zlata; to robili výrobou žltej zliatiny z obecných kovov, použitím nečistého zlata alebo zafarbením kovov a zliatin; že táto technológia bola na vysokej úrovni je jasné z egyptských návodov na farbenie skla a glazúrovanej keramiky; počas stredoveku Arabi vyvinuli praktickú alchýmiu; v 8.st. *Geber* vyvinul proces destilácie, sublimácie a kalcinácie; bol však súčasne zástancom mýtu o transmutácii (premene), ktorá spočíva v kombinácii ortuti a síry; hoci táto nikdy nevedla k zlato, rozvinula myšlienku potreby špecifickej *esencie* ortuti a síry; tak sa vyvinula mystifikácia podporovaná „objavením“ diel pripisovaných egyptskému mudrci Hermovi; ten je prvý raz spomínaný na Západe v diele „*De Mineralibus*“; autorom spisu je údajne Albert Magnus (1280), ktorý spolu s Ramonom Lullom (1315) a Rogerom Baconom (1294) dominovali okultnému mysleniu 13.st.; legenda o egyptskom mudrcovi Hermovi začína o storočie neskôr, keď Ficino preložil staré spisy „Pirmader“ a „Aslepius“ a vyhlásil, že ich autorom je Hermes; tu bol zrejme okamih, keď sa alchýmia stala transcendentálnou; európska alchýmia sa vyvinula zo starých mystérií prevzatých gnostikmi v čase raného kresťanstva; avšak Ficino aj ostatní verili, že staré texty napísal egyptský mudrc Hermes, ktorý žil tri generácie po Mojžišovi; mystické odvolávanie sa na stratený Zlatý vek bolo v tom čase rovnako presvedčivé ako názor, že zlato je možné vytvoriť z olova; mystická alchýmia pretrvávala do 17.st., kým bádatelia výsledkami svojich výskumov ju nepripravili o prestíž; alchýmia sa v tomto pre ňu neprajnom svete uchýlila do sveta bádania o duchovnu a dokonca si preň vytvorila laboratórne zariadenia a techniku

www: zaujímavou postavou spíše chémie než alchémie v 17. storočí bol *Johann Rudolf Glauber*

www: egyptská alchýmia vychádzala zo skúseností a obecné teórie neobsahovala; záznamy o príslušných chemických technológiách boli písané formou stručných receptov na papyrusoch (*Papyrus Leidenov*, *Papyrus Stockholmský*), prípadne boli graficky znázornené na múroch pyramíd a chrámov; egyptská mysticky smerovaná alchýmia pracovala s pojmami ako je *Khat* telo (fyzické telo), *Ka* telo (éterický dvojník fyzického tela Khat), *Ba* telo (nebeská duša, ktorá je podstatou duše ľudského jedinca a tvorí jeho vyššie ja), *Djed* (energetický kanál, ktorý spája čakry a tiahne sa po chrbtici až ku hlave; jeho aktivácia, ťahanie energie s nazýva aj „vzpriamený Djed“); aktivácia Ka tela nastáva pri aktivácii kanálov (čakier) pozdĺž Djedu; spojenie stúpajúcej energie pozdĺž chrbtice (po Djede) s mozgom vytvára *Uraeus*; Uraeus bol v Egypte znázorňovaný ako had (porovnaj *ureus*, *urovobos*); je to poväčšine energia podobajúca sa modrému ohňu, ktorá sa rozširuje vodorovne a kolmo popri chrbtici až k mozgu; kolíše adekvátne k energetickým zmenám v čakrových kanáloch; aktivácia Uraea zvyšuje potenciál mozgu: inteligenciu, kreativitu a hlavne vnímavosť - aby mohlo byť Ba jasne a bez prekážok prijaté

www: alchymisti vždy mali dva ciele: prvý bol premeniť obecný kov na zlato (alebo sa zdalo že o to sa snažia); druhý bol nájsť elixír života; to viedlo k dvom druhom alchymistov; pragmatickí

pracovali v laboratóriách a vytvárali (bez toho, že by si to mohli v plnej miere uvedomiť) základy modernej chémie, čo sa im aj podarilo; teoretickí alchymisti (*Paracelsus* nimi v 16.st. pohrdal, lebo „hrudy zlata nosili v hlavách, namiesto aby dali ruky do ohňa“) hľadali magickú prísadu pre výrobu „*kameňa mudrcov*“; tajomstvá, ktorými alchymisti chránili svoje vedomosti pred konkurenciou aj seba samých pred podozrievavou cirkvou, dnes sťažuje prísť na to, čo a ako vlastne robili

www: snahy alchymistov sa označujú ako Veľké dielo (*Opus Magnum*); alchymisti síce nepoužívali vedecké metódy a všetky ich „poznatky“ neskôr materialistická veda označila za banálne, obmedzené, nesprávne alebo aspoň nezmyselné; napriek tomu bola alchymia jednou z hlavných predchodkýň moderných vied a starým alchymistom svet vďačí za objavenie mnohých látok a procesov, ktoré sú dnes dôležité pre modernú chémiu a kovospracujúci priemysel; v súčasnosti je alchymia zaujímavá hlavne pre historikov vedy a filozofie, pre svoj mystický, ezoterický a umelecký aspekt

Biedermann v súvislosti s heslom *jednorožec*: v alchymii symbolizuje jednorožec praesenciu mercurius (ortuť), ktorá sa spája so sírnym levom (sulphur = síra); ortuť a síra sú v symbolickej *alchymistickej* reči tvoria dve praesencie alebo elementy v zmysle duálneho systému (pozri *dualizmus*) do vyššej hodnoty

-v súvislosti s heslom *páv*: symbol premeny nižšej substancie na vyššiu alebo naopak neúspešný proces, ktorého výsledkom bola škvara

www v súvislosti s heslom *meissenský porcelán*: porcelán dovážaný do Európy v 15.st. bol veľmi drahý, preto sa európske továrne usilovali rozlúštiť tajomstvo čínskeho porcelánu; až renesančná alchymia odhalila, že obsahuje zložku, ktorá v Európe nebola používaná; nakoľko ju ani alchymisti nedokázali určiť, nahrádzali ju práškom zo zvieracích kostí; tak vznikol tzv. mäkký porcelán

pozri *Urovos, mágia; zlato, kameň mudrcov, elixír, gnóm, grál, páv, pelikán, fénix, homunkulus, uroboros, hermafrodit; alfa a omega (Lurker); Chung-li-čchüan; Bratstvo ruže a kríža/rozenkruciáni; živly; fénix, jednorožec, mercurius ropucha, holub/holubica, labuť*

http://is.muni.cz/th/78303/prif_m/cela_diplomka.pdf

<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/99/splendor-solis-treaty-of-alchemy>

<http://www.moleiro.com/en/miscellanea/splendor-solis/miniatura/4f63546d0cab>

<http://bibliodyssey.blogspot.sk/2006/06/dyas-chymica-tripartita-i.html>

<http://alchemicaldiagrams.blogspot.sk/2010/12/hermes-in-atalanta-fugiens.html>

http://www.alchemylab.com/cannabis_stone4.htm (dejiny)

https://www.google.sk/search?q=Stephan+Michelspacher&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj1vYHXgunLahVGBYwKHa_fB8gQsAQIGg&biw=1852&bih=995#imgrc=sa0pBMOaaqowmM%3A (alchymistické ilustrácie z „Kabala, zrkadlo umenia a prírody v alchymii“)

<https://marinni.dreamwidth.org/208790.html?thread=977302&style=light> (ilustrácie)

https://www.google.sk/search?q=Jennis+Lucas&espv=2&biw=1858&bih=995&tbn=isch&imgil=P8vleu9hBzUz5M%253A%253BIUuD6AnjzF3SHM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.flickrriver.com%25252Fphotos%25252Fgriffinlb%25252F3360789902%25252F&source=iu&pf=m&fir=P8vleu9hBzUz5M%253A%252CIUuD6AnjzF3SHM%252C_&usg=_R1CbWI9KDUUJW7r7xbZQQtaDjtBQ%3D&ved=0ChcQyjc&ei=6TAXVOKdLcLb7Aa1w4EQ#facrc=_&imgdii=_&imgrc=AOS7vEsZqc1YjM%253A%3BhOr5kxYqBgNtsM%3Bhttp%253A%252F%252Fphoto.s1.blogger.com%252Fblogger%252F1717%252F1584%252F400%252F00115.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fbibliodyssey.blogspot.com%252F2006%252F06%252Fdyas-chymica-tripartita-ii.html%3B286%3B400

<https://www.google.sk/search?q=Hermes+z+Atalanta&espv=2&biw=1855&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CB4QsARqFQoTCIrcokBsk8YCFemdcgodEFAAUw#tbn=isch&tbs=rimg%3ACWT7bJFiLa6UIjgYIKeEcmCE1yT4dVpBcp2JUZU5yJ8l138pUoPArOadteR8l>

[E2Xt5VatfQ2t5pMXtVI6QChDOccyoSCRiUp4RyYITXETY2xG-nk2ZJKhIJPh1WkFynYkRNjbEb6eTZkkqEglRITnInyWxfHzP6u7gsGxwioSCSISg8Cs5p21EV0U6BXitrijKhIJ5HwgTZe3IVoRF11Oyxha1IEqEgm19Da3mkxe1RGQcaslMJnGGyoSCUjpAKG0M5xzEVvSR8HkHQgz&q=Hermes%20z%20Atalanta&imgcr=fXnyfOPz7t2DKM%253A%3BT](https://www.google.sk/search?q=Heinrich+Khunrath&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&bo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjTrYzh2-XLAhUDDSwKHf4_AWwQiR4Ifw&dpr=1#imgcr=13LR9kLBbhcUM%3A)
[-rfipqe0RXa6M%3Bhttps%253A%252F%252Fwww.rosicrucian.org%252Fimages%252Fdigest2011%252F02_01_hermes_with_sun_and_moon_web.jpg%3Bhttps%253A%252F%252Fwww.rosicrucian.org%252Frosicrucian-digest-gnosticism%3B1264%3B1037](https://www.google.sk/search?q=Heinrich+Khunrath&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&bo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjTrYzh2-XLAhUDDSwKHf4_AWwQiR4Ifw&dpr=1#imgcr=13LR9kLBbhcUM%3A)

https://www.google.sk/search?q=Heinrich+Khunrath&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&bo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjTrYzh2-XLAhUDDSwKHf4_AWwQiR4Ifw&dpr=1#imgcr=13LR9kLBbhcUM%3A

https://www.google.sk/search?q=Cornelis+A.+Teunissen&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj4gqe-qObLAhWGFJoKHVO4D2wQsAQIPQ&dpr=1#tbm=isch&tbs=rimg%3ACfpBcDzFoAxyIjjPCWBcL4uUjV260nkOBjdoafKY9zM8IUR8xfkXvvpwYnL3iG_1I1yLARuKdEbv6UHMccGXV-xCTAyoSCc8JYFwvi5SNESH9KN0PsqPYKhIJXbrSeQ4GN2gRB6J5gBl3n5kqEglp8pj3MzyVRBH3WL8cZrUJASoSCXzF-Re--nBiEZCZMkc20CX6KhIjcvclb8jXIsARy7F1x7ZHWNuqEglG4p0Ru_1pQeRFjswbplsl_1FioSCZxwZdX7EJMDETzedsoJquh6&q=Cornelis%20A.%20Teunissen&imgcr=fMX5F776cGJKSM%3A

L. Jennis: Uroboros ako drak (ilustrácia k Ichemistickému spisu „De Lapide Philosophico“, 1625)

Theodoros Pelecanos: Uroboros (iluminácia v alchymistickom trakte Synosius, 1478)

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625)

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625))

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625))

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625)

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625)

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625)

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625)

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625)

Alchymistický symbol (ilustrácia z filozoficko-alchymistického spisu „Dyas Chymica tripartita“ od Johanna Grasshoffa (1625)

Salamandra vivit in igne,
Ignisque hanc mutavit in optimum colorem.
DECIMA FIGURA.

Reiteratio, gradatio & melioratio Tincturæ, vel Lapidis
Philosophorum: Augmentatio potius
intelligatur.

M. Merian st.: Decima Figura (alchymistická ilustrácia, 1678)

Alchymistická ilustrácia (rytina z *Collectanea chymica Leidensia* od Christopher Love Morley a Theodorus Muycckens, 1700)

Alchymia Studio/alkimia studio - jedno z troch najvýznamnejších zoskupení *postmodernistického* hnutia v Taliansku (ďalšie *Archizoom*, *Archigram*); založené 1976 A.Guerrierom; zrušilo hranice medzi *architektúrou*, *designom/dizajnom*, *sochárstvom*, *maliarstvom*; hl. predstaviteľ: A. Mendini sa hlásil k *banal designu*; výstava *Banal Object* 1980 prezentovala nábytkové objekty klasikov *moderny* (V. Kandinského, M. L. Breuera, G. T. Rietvelda, *dadaistov* a *surrealistov*) realizované členmi skupiny Alchymia Studio, ktorí vyhlasujú *redizajn* za jedinú možnosť súčasných *dizajnerov*; r.1981 sa Alchymia Studio oddelilo od *Memphis Group*

A. Mendini: Kreslo

alchymisti - pozri *chemici, remeslá*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Alchymist%C3%A9>

https://www.google.sk/search?q=Heinrich+Khunrath&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&bo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjTrYzh2-XLAhUDDSwKHf4_AWwQiR4Ifw&dpr=1

Anonym: Vyhnanie démonov z alchymistu (rytina, 1600)

P. Brueghel st., P. Galle (rytec): V alchymistickej dielni 16.st. (rytina, 1558)

Alchymisti (drevoryt z „Lode bláznov“ od Sebastiana Brandta, 1494)

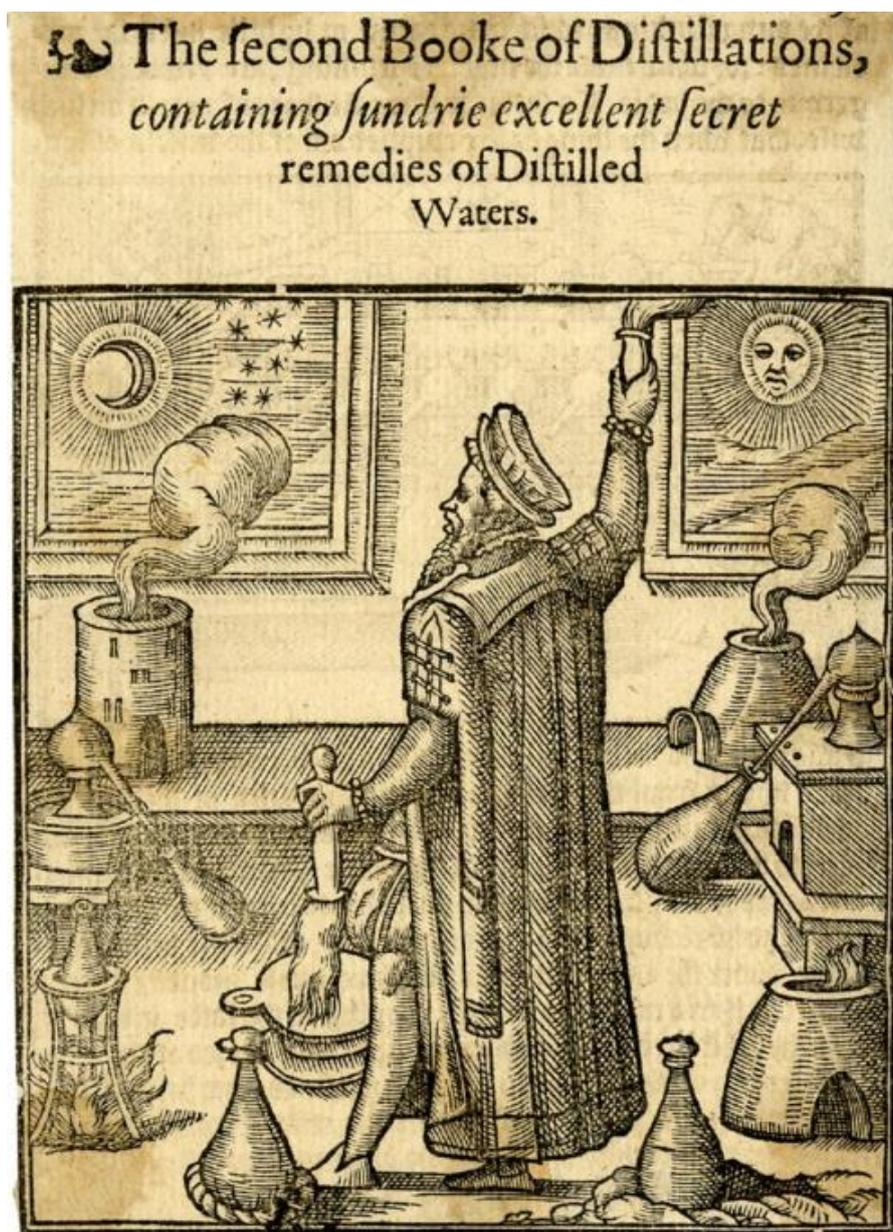
H. Weiditz II: Alchymista (detail, drevoryt, 1520)

P. Galle podľa J. van der Straeta: Destilácia (rytina, 16.st.)

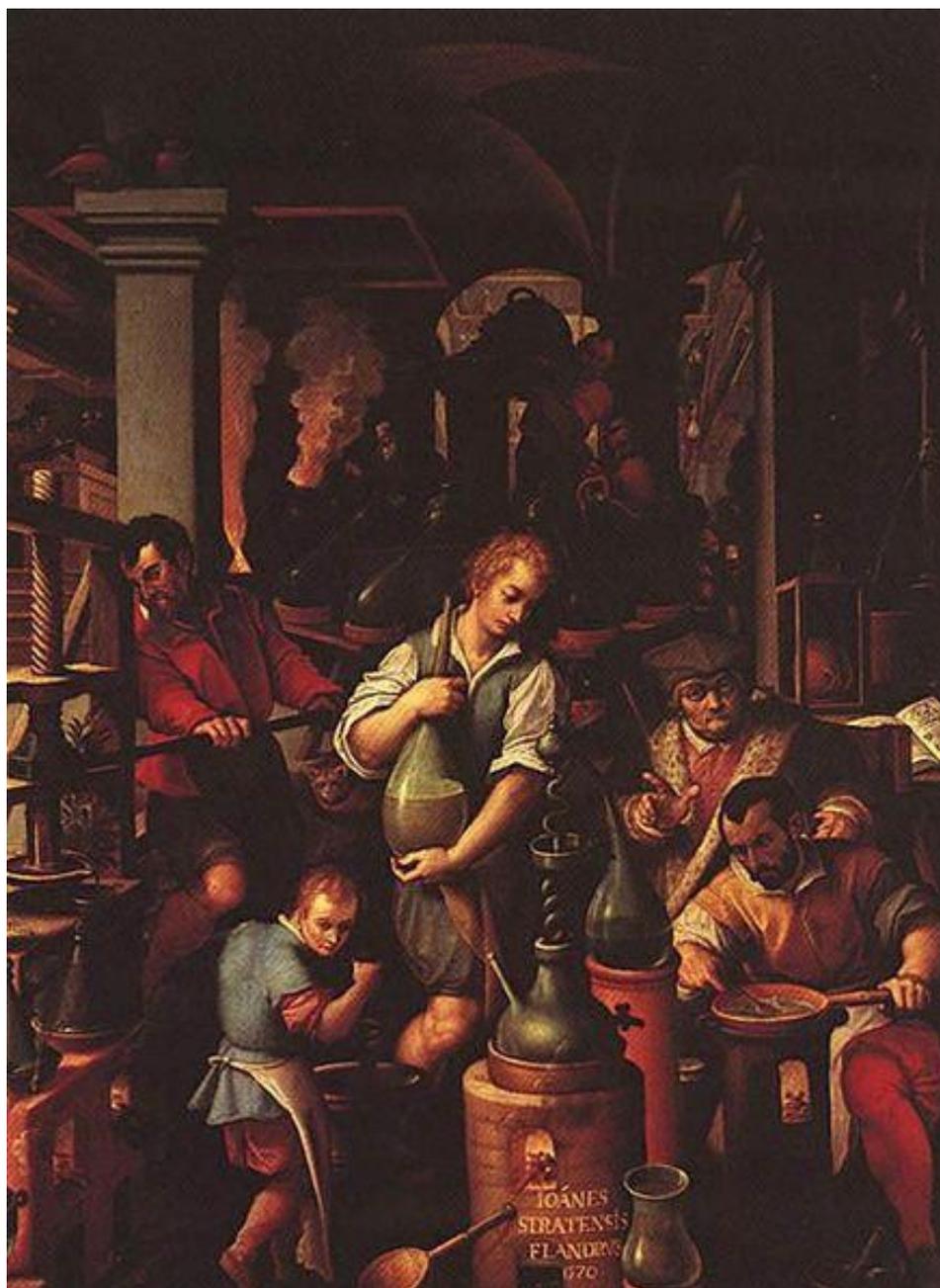
H. Vredeman de Vries: Alchymistické laboratórium (rytina z „Alchymistického laboratória“ od Heinricha Khunratha, 1595)

Anonym: Alchymista vo svojom laboratóriu (drevoryt, ilustrácia z „Druhej knihy o destilácii, obsahujúcej rôzne tajné vynikajúce prostriedky destilovanej vody“ od Conrada Gesnera, 1599)

P. Longhi: Alchymisti (18.st.)

J. van der Straet: Alchymistické laboratórium (1571)

D. Teniers st.: Alchymista (17.-18.st.)

D. Teniers ml.: Alchymista (1640-1650)

T. Wijck: Alchymista (17.st.)

T. Wijck: Alchymista (1677)

T. Wijck: Alchymista (17.st.)

T. Wijck: Alchymista (17.st.)

T. Wijck: Alchymista vo svojej pracovni a žena paličkujúca čipku (1677)

T. Wijck: Alchymista vo svojej pracovni s asistentom (17.st.)

T. Wijck: Pracovňa alchymistu (17.st.)

J.-L. Pérée podľa D. Teniers ml.: Alchymista (rytina, 1769)

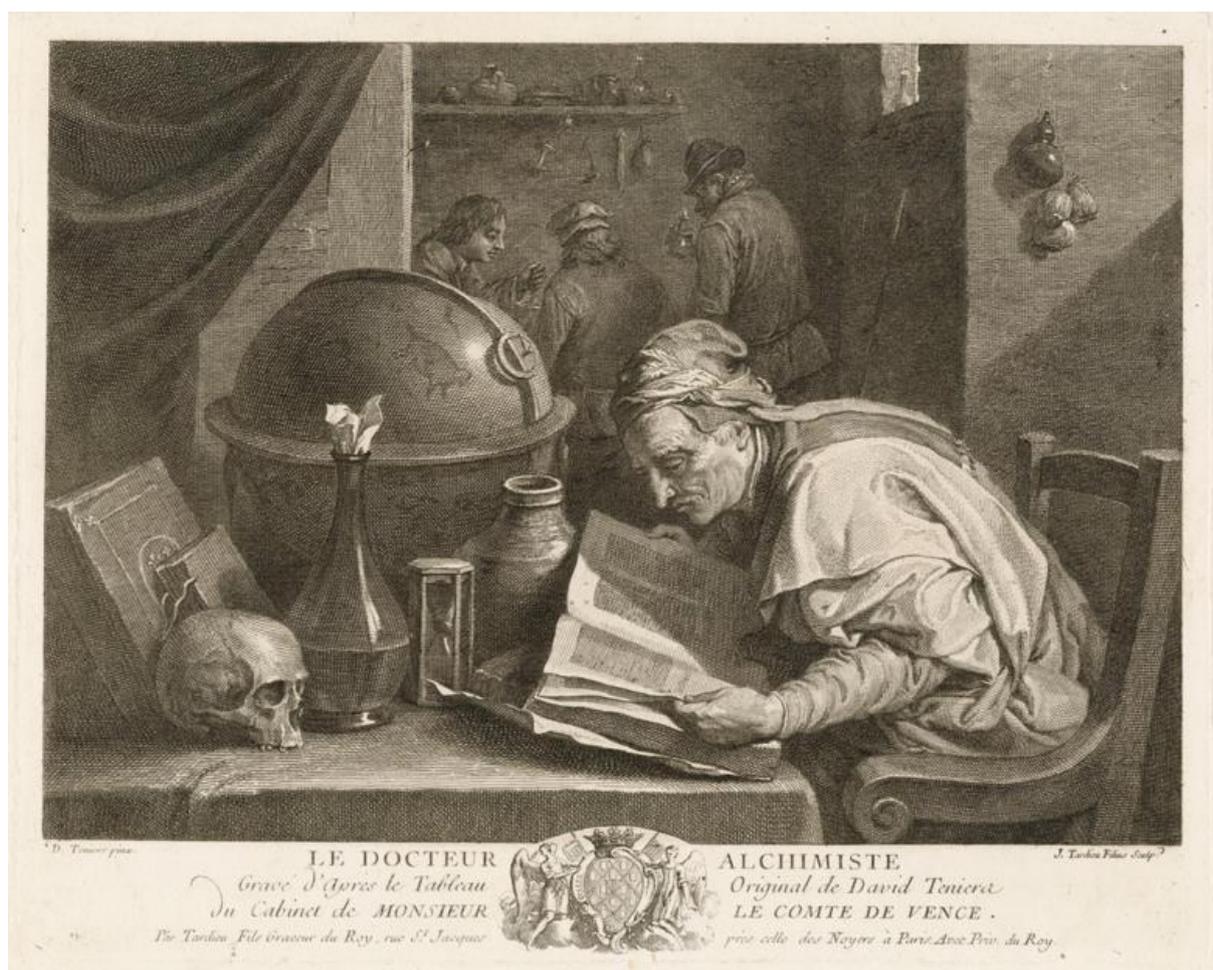
C. P. Bega: Alchymista (1663)

E. J. van Heemskerck: Alchymista vo svojej študovni (17.st.)

J. Wright z Derby: Alchymisti skúmajúci kameň mudrcov (1717)

J. N. Tardieu podľa Davida Teniersa: Doktor alchýmie (rytina, 18.st.)

P.-F. Basan podľa D. Teniersa: Potešenie bláznov (singerie, okolo 1700)

C. Spitzweg: Alchymista (1860)

J. Matejko: Alchymista Michał Sędziwój (1867)

alchymisti - pozri *Avicena*

Pseudo-Geber

A

Johann Agricola (Alchemist)

Albertus Magnus

Alphidius

Hasan al-Rammah

Jacob Alstein

Al-Tughrai

Arnaldus de Villanova

Artephius

Elias Ashmole

Giovanni Aurelio Augurello

Avicenna

B

William Backhouse

Roger Bacon

Sigismund Bacstrom

Joost Balbian

Christian Adolf Balduin

Barbara von Cilli

Barbara von Pfalz-Zweibrücken-Neuburg

Nicolas Barnaud

Basilus Valentinus

Johann Joachim Becher

Lorenz Beheim

Bernhardus Trevisanus

Alexander von Bernus

Adam von Bodenstein

Petrus Bonus

Giuseppe Francesco Borri

Johann Friedrich Böttger

Robert Boyle

Christophorus von Paris

Giovanni Bracesco

Hennig Brand

C

Domenico Manuel Caetano

Alessandro Cagliostro

Eugène Canseliet

Vincentio Casciorolo

Louis Cattiaux

Jean Julien Champagne

Gabriel Clauder

Ithell Colquhoun

Isabella Cortese

Johann Andreas Cramer (Metallurge)

Johann Conrad Creiling

Oswald Croll

D

John Dastin

Arthur Dee

John Dee

Johann Heinrich von Denffer

Johann Konrad Dippel
Gerhard Dorn
Cornelis Jacobszoon Drebbel
Dschābir ibn Hayyān
Al-Dschildaki
Joseph Duchesne
Robert Duval

E
Karl von Eckartshausen
Raphael Eglin
Christian Ernst Endter
Jean D’Espagnet

F
Pierre-Jean Fabre
Christoph Fahrner
Hermann Fictuld
Benedictus Figulus
Nicolas Flamel
Pernelle Flamel
Fulcanelli

G
Franz Gassmann
Ge Hong
Johann Rudolph Glauber
Gregor Gobius
Jacques Gohory
Graf von Saint Germain
Johann Grasshoff
Guglielmo Gratorolo
Nicolas Guibert
Aegidius Gutmann

H
Johann Ludwig Hannemann
Johann Zbinco von Hasenburg
Friedrich von Helbach
Johann Otto Hellwig
Johan Baptista van Helmont
Theobaldus van Hoghelande
Wolfgang II. von Hohenlohe
Johann Isaac Hollandus
Georg Honauer
Hortulanus

I
Ibn Umail

J
Johann (Brandenburg-Kulmbach)
Johannes de Rupescissa
Johann Gottfried Jugel

K
Edward Kelley
Theodor Kerckring
Franz Kessler (Maler)
Conrad Khunrath

Heinrich Khunrath
Kleopatra (Alchemistin)
Johann Hektor von Klettenberg
Christian Knorr von Rosenroth
Vincenz Koffsky
Johann Daniel Kraft
Christian Wilhelm von Krohnemann
Johannes Kunckel
Erasmus Kupfermann

L

Johann von Laatz
Lamspring
Joel Langelott
Laskaris (Alchemist)
Li Shaojun
Andreas Libavius

M

Maslama al-Madschriti
Michael Maier (Alchemist)
Maria die Jüdin
Tommaso Masini
Melchior Cibinensis
Morienu
Moritz (Hessen-Kassel)
Johann Müller von Mühlentfels
Alfred Müller-Edler
Johannes Daniel Mylius
Adrian von Mynsicht

N

Antonio Neri (Alchemist)
Isaac Newton
August Nordenskiöld
Thomas Norton (Alchemist)

O

Johann Christian Orschall
Ostanes

P

Bernard Palissy
Giovanni Agostino Panteo
Paracelsus
Paulus (Alchemist)
Otto Arnold Paykull
Bernard Gilles Penot
Johann Pontanus
Pseudo-Lull

R

Muhammad ibn Zakarīyā ar-Rāzī
Johann Richard Rham
Johannes Rhenanus
Ricardus Anglicus
Samuel Richter
Johann Konrad Richthausen von Chaos
Albert Riedel
George Ripley (Kanoniker)

Martin Ruland der Ältere
Martin Ruland der Jüngere
Margaret Russell (Alchimistin)

S

Franz Sättler
Henning Scheunemann
Wilhelm von Schröder
Berthold Schwarz
Johann Friedrich Schweitzer
Sebalt Schwertzer
Michael Scotus
Michał Sędziwój
Sehfeld (Alchemist)
Wenzel Seiler
Alexander Seton (Alchemist)
Al-Simawi
Philipp Sömmering
Julius Sperber
George Starkey
Daniel Stolz von Stolzenberg
Alexander von Suchten
Paul Eck von Sulzbach

T

Otto Tachenius
Joachim Tancke
Franz Tausend
Johann Thölde
Leonhard Thurneysser
Johann Ferdinand Hertodt von Todenfeld
Michael Toxites
Bernard von Trevisan
Salomon Trismosin

U

Philipp Ulstad
Jeanne d'Urfé

V

Thomas Vaughan (Alchemist)

W

Heinrich Wagnereck (Alchemist)
Dorothea Juliana Wallich
Walter Warner
Georg Wolfgang Wedel
Georg von Welling

Y

Chalid ibn Yazid

Z

Denis Zachaire
Anne Marie von Ziegler
Zosimos aus Panopolis

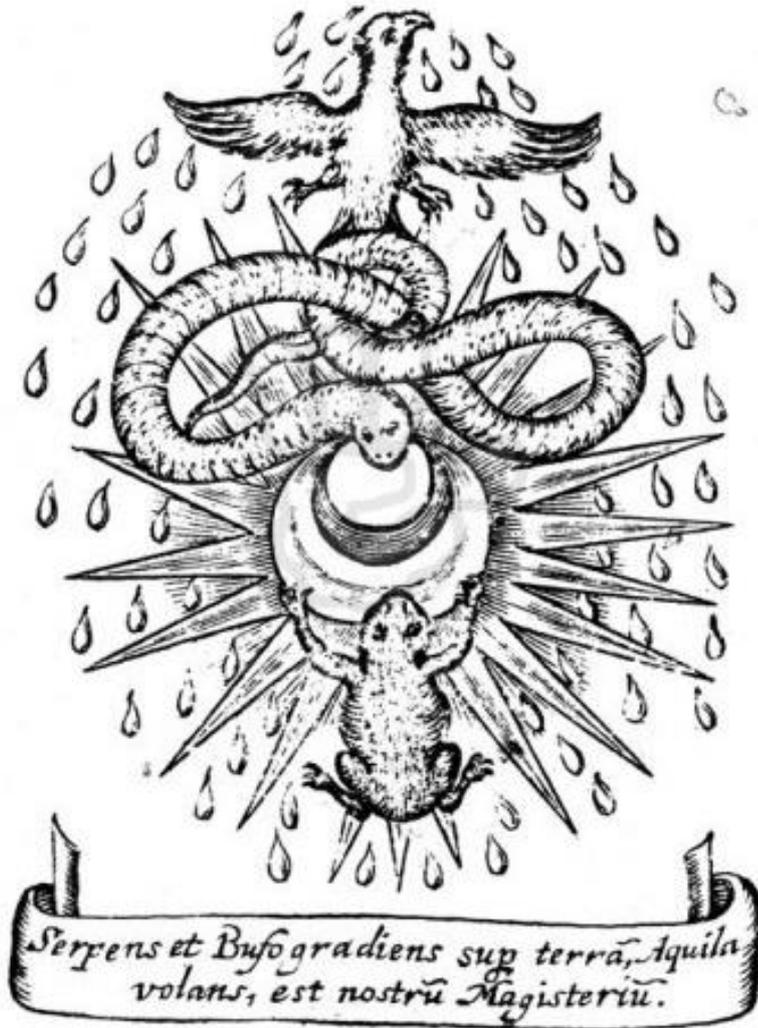
alchymistické symboly – alchymistická symbolika, slovná aj obrazová sa vyznačuje tajnosťou, fantastičnosťou a cieľenou nezrozumiteľnosťou; odráža tak samotný charakter *alchymie* ako hermetickej činnosti; alchymistická ikonografia sa prvýkrát objavila v rukopisu zo začiatku 15.st.,

v emblémových knihách (pozri *znaková kniha*) na začiatku 16.st. a spočiatku boli ilustrované drevorytmi, ale neskôr od konca 16.st. a do 17.st. často medirytinami; alchymistická ikonografia užšie nadväzovala na alchymistický text; alchymistickej rukopisy boli často ilustrované naivnými kresbami samotných alchymistov, alebo prostredníctvom odpisovačov; niektorí z odpisovačov boli talentovaní umelci, drevorytci a rytci, ktorí mali prax s prácou na emblémových knihách a knižných ilustráciách; pozri *alchymia*, *Atalanta Fugiens*

Alchymistický symbol z 1652: ropucha a had predstavujú dva základné druhy prvkov: pevné a zemité - ropucha; prchavé - had; letiaci orol - sublimácia

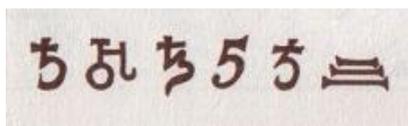
http://www.alchemywebsite.com/emblems_alchemy.html

<http://www.thewaythefutureblogs.com/2014/01/mother-love-and-the-threat-of-global-warming-2/>

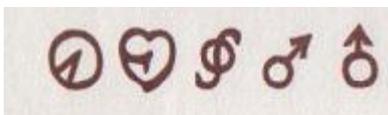

Ropucha, had a orol: pevná a zemitá látka, prchavá látka, sublimácia (alchymistický symbol, 1652)

kovy:

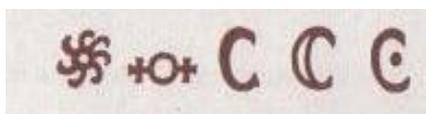
olovo

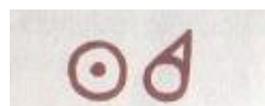
železo

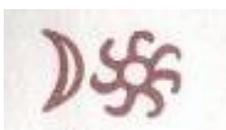
antimon

striebro

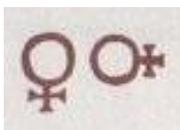
Slnko, zlato

Mesiac, striebro

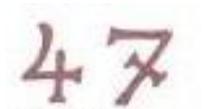
Merkúr, ortuť

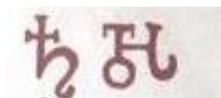
Venuša, meď

Mars, železo

Jupiter, cín

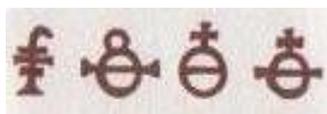

Saturn, olovo

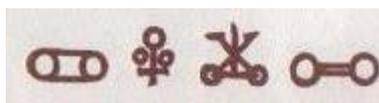
látky:

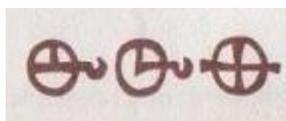
amalgam

rumelka

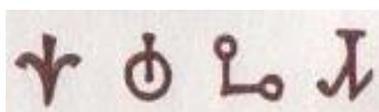
auripigmentum

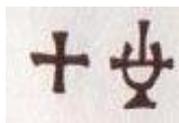
vitriol

železný šafran

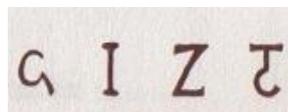

soda a potaš

Ocot

operácie, pomôcky, čas:

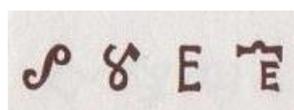
kalcinovanie

sublimácia

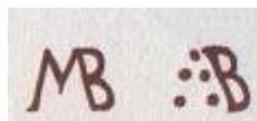
fixácia

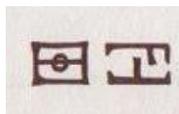
rozpúšťanie

filtrovanie

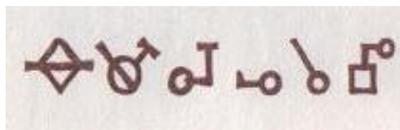
Balneum Mariae - pieskový kúpeľ

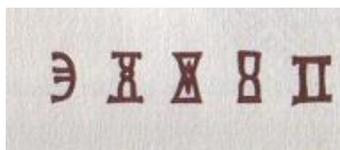
pece

alembik

deň

hodina